

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ प्रथमः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ प्रथमः सर्गः ॥

श्रीरामस्य राजसभायां महर्षीणामागमनं तैः सह तस्य वार्तालापः
श्रीरामस्य प्रश्नाश्च

प्राप्तराज्यस्य रामस्य राक्षसानां वधे कृते।
आजग्मुर्मनयः सर्वे राघवं प्रतिनन्दितुम् ॥ 7.1.1 ॥

कौशिकोऽथ यवक्रीतो गार्ग्यो गालव एव च।
कण्वो मेधातिथेः पुत्रः पूर्वस्यां दिशि ये श्रिताः ॥ 7.1.2 ॥

स्वस्त्यात्रेयश्च भगवान् नमुचिः प्रमुचिस्तथा।
अगस्त्योऽत्रिश्च भगवान् सुमुखो विमुखस्तथा ॥ 7.1.3 ॥

आजग्मुस्ते सहागस्त्या ये श्रिता दक्षिणां दिशम्।
नृषङ्गुः कवषो धौम्यः कौशेयश्च महानृषिः ॥ 7.1.4 ॥

तेऽप्याजग्मुः सशिष्या वै ये श्रिताः पश्चिमां दिशम्।
वसिष्ठः कश्यपोऽथात्रिर्विश्वामित्रः सगौतमः ॥ 7.1.5 ॥

जमदग्निर्भरद्वाजस्तेऽपि सप्तर्षयस्तथा।
उदीच्यां दिशि सप्तैते नित्यमेव निवासिनः ॥ 7.1.6 ॥

सम्प्राप्यैते महात्मानो राघवस्य निवेशनम्।
विष्टिताः प्रतिहारार्थं हुताशनसमप्रभाः ॥ 7.1.7 ॥

वेदवेदाङ्गविदुषो नानाशास्त्रविशारदाः।
द्वाःस्थं प्रोवाच धर्मात्मा अगस्त्यो मुनिसत्तमः ॥ 7.1.8 ॥

निवेद्यतां दाशरथेर्ऋषयो वयमागताः।
प्रतीहारस्ततस्तूर्णमगस्त्यवचनाद् द्रुतम् ॥ 7.1.9 ॥

समीपं राघवस्याशु प्रविवेश महात्मनः।
नयेङ्गितज्ञः सद्वृत्तो दक्षो धैर्यसमन्वितः ॥ 7.1.10 ॥

स रामं दृश्य सहसा पूर्णचन्द्रसमद्युतिम्।
अगस्त्यं कथयामास सम्प्राप्तमृषिसत्तमम् ॥ 7.1.11 ॥

श्रुत्वा प्राप्तान् मुनींस्तांस्तु बालसूर्यसमप्रभान्।
प्रत्युवाच ततो द्वाःस्थं प्रवेशय यथासुखम् ॥ 7.1.12 ॥

दृष्ट्वा प्राप्तान् मुनींस्तांस्तु प्रत्युत्थाय कृताञ्जलिः।
पाद्यार्घ्यादिभिरानर्च गां निवेद्य च सादरम् ॥ 7.1.13 ॥

रामोऽभिवाद्य प्रयत आसनान्यादिदेश ह।
तेषु काञ्चनचित्रेषु महत्सु च वरेषु च ॥ 7.1.14 ॥

कुशान्तर्धानदत्तेषु मृगचर्मयुतेषु च।
यथार्हमुपविष्टास्ते आसनेष्वृषिपुङ्गवाः ॥ 7.1.15 ॥

रामेण कुशलं पृष्टाः सशिष्याः सपुरोगमाः।
महर्षयो वेदविदो रामं वचनमब्रुवन्।
कुशलं नो महाबाहो सर्वत्र रघुनन्दन ॥ 7.1.16 ॥

त्वां तु दिष्ट्या कुशलिनं पश्यामो हतशात्रवम्।
दिष्ट्या त्वया हतो राजन् रावणो लोकरावणः ॥ 7.1.17 ॥

नहि भारः स ते राम रावणः पुत्रपौत्रवान्।
सधनुस्त्वं हि लोकांस्त्रीन् विजयेथा न संशयः ॥ 7.1.18 ॥

दिष्ट्या त्वया हतो राम रावणो राक्षसेश्वरः।
दिष्ट्या विजयिनं त्वाद्य पश्यामः सह सीतया ॥ 7.1.19 ॥

लक्ष्मणेन च धर्मात्मन् भ्रात्रा त्वद्धितकारिणा।
मातृभिर्भ्रातृसहितं पश्यामोऽद्य वयं नृप ॥ 7.1.20 ॥

दिष्ट्या प्रहस्तो विकटो विरूपाक्षो महोदरः।
अकम्पनश्च दुर्धर्षो निहतास्ते निशाचराः ॥ 7.1.21 ॥

यस्य प्रमाणाद् विपुलं प्रमाणं नेह विद्यते।
दिष्ट्या ते समरे राम कुम्भकर्णो निपातितः ॥ 7.1.22 ॥

त्रिशिराश्चातिकायश्च देवान्तकनरान्तकौ।
दिष्ट्या ते निहता राम महावीर्या निशाचराः ॥ 7.1.23 ॥

कुम्भश्चैव निकुम्भश्च राक्षसौ भीमदर्शनौ।
दिष्ट्या तौ निहतौ राम कुम्भकर्णसुतौ मृधे ॥ 7.1.24 ॥

युद्धोन्मत्तश्च मत्तश्च कालान्तकयमोपमौ।
यज्ञकोपश्च बलवान् धूम्राक्षो नाम राक्षसः ॥ 7.1.25 ॥

कुर्वन्तः कदनं घोरमेते शस्त्रास्त्रपारगाः।
अन्तकप्रतिमैर्बाणैर्दिष्ट्या विनिहतास्त्वया ॥ 7.1.26 ॥

दिष्ट्या त्वं राक्षसेन्द्रेण द्वन्द्वयुद्धमुपागतः।
देवतानामवध्येन विजयं प्राप्तवानसि ॥ 7.1.27 ॥

सङ्ख्ये तस्य न किञ्चित् तु रावणस्य पराभवः।
द्वन्द्वयुद्धमनुप्राप्तो दिष्ट्या ते रावणिर्हतः ॥ 7.1.28 ॥

दिष्ट्या तस्य महाबाहो कालस्येवाभिधावतः।
मुक्तः सुररिपोर्वीर प्राप्तश्च विजयस्त्वया ॥ 7.1.29 ॥

अभिनन्दाम ते सर्वे संश्रुत्येन्द्रजितो वधम्।
अवध्यः सर्वभूतानां महामायाधरो युधि ॥ 7.1.30 ॥

विस्मयस्त्वेष चास्माकं तं श्रुत्वेन्द्रजितं हतम्।
एते चान्ये च बहवो राक्षसाः कामरूपिणः ॥ 7.1.31 ॥

दिष्ट्या त्वया हता वीरा रघूणां कुलवर्धन।
दत्त्वा पुण्यामिमां वीर सौम्यामभयदक्षिणाम् ॥ 7.1.32 ॥

दिष्ट्या वर्धसि काकुत्स्थ जयेनामित्रकर्शन।
श्रुत्वा तु वचनं तेषां मुनीनां भावितात्मनाम् ॥ 7.1.33 ॥

विस्मयं परमं गत्वा रामः प्राञ्जलिरब्रवीत्।
भगवन्तः कुम्भकर्णं रावणं च निशाचरम् ॥ 7.1.34 ॥

अतिक्रम्य महावीर्यो किं प्रशंसथ रावणिम्।
महोदरं प्रहस्तं च विरूपाक्षं च राक्षसम् ॥ 7.1.35 ॥

मत्तोन्मतौ च दुर्धर्षौ देवान्तकनरान्तकौ।
अतिक्रम्य महावीरान् किं प्रशंसथ रावणिम् ॥ 7.1.36 ॥

अतिकायं त्रिशिरसं धूम्राक्षं च निशाचरम्।
अतिक्रम्य महावीर्यान् किं प्रशंसथ रावणिम् ॥ 7.1.37 ॥

कीदृशो वै प्रभावोऽस्य किं बलं कः पराक्रमः।
केन वा कारणेनैष रावणादतिरिच्यते ॥ 7.1.38 ॥

शक्यं यदि मया श्रोतुं न खल्वाज्ञापयामि वः।
यदि गुह्यं न चेद् वक्तुं श्रोतुमिच्छामि कथ्यताम् ॥ 7.1.39 ॥

शक्रोऽपि विजितस्तेन कथं लब्धवरश्च सः।
कथं च बलवान् पुत्रो न पिता तस्य रावणः ॥ 7.1.40 ॥

कथं पितुश्चाप्यधिको महाहवे
शक्रस्य जेता हि कथं स राक्षसः।
वराश्च लब्धाः कथयस्व मेऽद्य
पाप्रच्छतश्चास्य मुनीन्द्र सर्वम् ॥ 7.1.41 ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे प्रथमः सर्गः ॥